Provincie Noord-Brabant

Nota van Wijziging 43 / 25 E

Voorgestelde behandeling		
Agendavergadering	:	--
PS-vergadering	:	12 december 2025

Datum
18 november 2025
Documentnummer
6209687
Programma
Aanpak Stikstof

Onderwerp
Vaststellen Omgevingsverordening Noord-Brabant - regelwijziging 2

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Samenvatting
Vanuit de doelstelling Brabant Openhouden voor wonen, werken en wegen en een sterke en veerkrachtige natuur met een klimaatbestendig en robuust water- en bodemsysteem, is het nodig maatregelen te treffen die de stikstofuitstoot- en neerslag verminderen. De Brabantse Ontwikkelaanpak Stikstof (BOS) 2.0 bevat daartoe een pakket aan maatregelen. Eén van de belangrijkste maatregelen is het stellen van ammoniakemissie-eisen voor veehouderijen in de omgevingsverordening. De huidige aanpak zorgt nu echter niet voor de gewenste stikstofreductie door stagnatie in vergunningverlening, en heeft als gevolgen het vastlopen van toezicht en handhaving en verzoeken tot intrekking van vergunningen in de sector. Het voldoen aan de instandhoudingsdoelen Natura 2000 komen daarmee niet dichterbij en daarmee ons doel om Brabant Open te houden ook niet. Daarom stellen wij een aanvullende wijziging voor van de Omgevingsverordening Noord-Brabant – regelwijziging 2 waarin de aanpak voor stikstofreductie door het stellen van ammoniakemissie-eisen aan veehouderijen als volgt wordt bijgesteld:

- het voldoen aan ammoniakemissie-eisen levert altijd stikstofreductie op;
- de verplichting om verouderde huisvestingssystemen aan te passen is daarmee een instandhoudings- of passende maatregel;
- doordat zo'n maatregel is gericht op de instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000 geldt er geen natuurvergunningplicht.

Vanuit rechtszekerheid voor de ondernemer, borging van het stikstof afnamepad en de handhaafbaarheid van de regeling wordt een meldplicht ingesteld.
Met dit dossier worden de volgende moties afgedaan: Motie 5-2025 Aanpassing omgevingsverordening, Motie 20a-2025 Aanpassing omgevingsverordening SMART geformuleerd, Motie 100-2023 Biologische boeren helpen.

Het voorstel

I. Artikel I De Omgevingsverordening Noord-Brabant - regelwijziging 2 zoals opgenomen in bijlage A vast te stellen.

Artikel II Dat het besluit, bedoeld in artikel I, in werking treedt met ingang van de eerste dag na uitgifte van het Provinciaal blad waarin dit besluit is bekendgemaakt.

Artikel III Het risico op nadeelcompensatie en schadevergoedingen a.g.v. de bijstelling van de aanpak ammoniakeisen als 'pm (nader te bepalen)' onder te brengen in de algemene risicoreserve. Dit vooruitlopend op en in afwachting van een meer precieze inschatting van de hoogte van het risico, op basis waarvan de storting in de algemene risicoreserve wordt gebaseerd.

Artikel IV De post onvoorzien aan te wenden ten behoeve van juridische kosten naar aanleiding van de bijgestelde aanpak ammoniakeisen.

II. Gelet op artikel 4.16 van de Omgevingswet de bevoegdheid om voorbeschermingsregels vast te stellen te delegeren aan Gedeputeerde Staten in het geval dit nodig is om de voorbeschermingsregels in overeenstemming te brengen met de Omgevingsverordening.

Aanleiding

In de statenmededeling van 28 oktober hebben wij u geïnformeerd over ons voornemen om de aanpak van de ammoniakemissie-eisen in de omgevingsverordening bij te stellen. Met deze Nota van wijziging sturen wij u daartoe een aanvullend voorstel tot wijziging van de Omgevingsverordening Noord-Brabant.

De wijzigingen zijn opgenomen in de Aanvullende nota van inspraak en wijziging van 18 november 2025 (bijlage 1) en verwerkt in bijlage A behorende bij Ontwerpbesluit I 43/25 F (bijlage 2).

Met de bijstelling van de aanpak ammoniakemissie-eisen werken we er naar toe dat in 2035 de emissie uit veehouderijlocaties in Brabant substantieel is verminderd. Inzet is om in 2035 te komen tot een sectorgemiddelde emissiereductie van 46% op locatieniveau ten opzichte van 2019. We sluiten hiermee aan op de gedachtelijn in de bouwstenen IPO-LTO cs. De reductiemogelijkheden zijn per veehouderijtak verschillend. Dit heeft tot gevolg dat de normen per veehouderijtak variëren om gemiddeld tot 46% sectorreductie in de veehouderij te komen.
We blijven ons richten op doelsturing op locatieniveau en geven ondernemers duidelijkheid over het emissiereductiepad voor nu en de toekomst. Hierbij blijven wij ons richten op een aanpak waarbij verouderde huisvestingssystemen van veehouderijen worden verduurzaamd. De ondernemer kiest uit een menukaart van systemen en maatregelen op welke wijze hij voldoet aan het emissiereductiepad. In deze menukaart worden alleen maatregelen en systemen opgenomen, waarvan op basis van wetenschappelijke inzichten aannemelijk is dat met de toepassing daarvan aan de normen kan worden voldaan. Een natuurinclusieve bedrijfsvoering en het houden van minder dieren blijven eveneens behoren tot de mogelijkheden.
Met voorgaande aanpak geven we vertrouwen aan de veehouderijsector en de ondernemers in het behalen van het emissiereductiepad en acteren we op signalen vanuit de sector die vragen om duidelijke doelen en het bieden van keuzevrijheid. Met de verplichte aanpassing op het moment dat een huisvestingssysteem is verouderd (20 jaar voor melkrundvee- en kalverhouderijen en 15 jaar voor overige diercategorieën) borgen wij dat het stikstofafnamepad wordt gerealiseerd en op korte termijn wordt ingezet.

Met deze aanpak willen wij het de emissiereductie van stikstofverbindingen op gang houden en daarmee intrekkingsverzoeken voorkomen. We vragen daarbij vanuit de solidariteitsgedachte aan alle veehouderijen om een bijdrage te leveren. Vooral voor de melkveehouderij zal dit een relatief grote inspanning vragen.

Perspectief
Met de bijstelling realiseren we stikstofreductie vanuit de gehele veehouderijsector waardoor uiteindelijk weer economische ontwikkelingen in Brabant kunnen plaatsvinden, ook in de

landbouwsector, en daarnaast minder veehouders aangeschreven worden. Via andere BOS 2.0 maatregelen werken we eveneens hard aan stikstofreductie in andere sectoren. Zo werken we aan het weer open krijgen van Brabant. Bij aantoonbare emissiereductie en natuurherstel kunnen gebieden stapsgewijs (deels) weer open voor vergunningverlening. Voor elk gebied komt er dan op ander moment in de tijd weer ontwikkelruimte. In ons bestuursakkoord 'Samen maken we Brabant' kondigden wij een "actieplan jonge boeren" aan. Omdat zeker voor deze doelgroep perspectief van belang is, presenteert ons college dit actieplan binnenkort.

Bevoegdheid
Het vaststellen van de omgevingsverordening is de bevoegdheid van Provinciale Staten, behoudens delegatie. Het vaststellen of wijzigen van voorbeschermingsregels is ook de bevoegdheid van Provinciale Staten. U heeft die bevoegdheid op onderdelen aan ons college gedelegeerd (Delegatiebesluit Omgevingsverordening Noord-Brabant).

Rollen en belangen
De Omgevingsverordening Noord-Brabant omvat een veelheid aan onderwerpen. De regels worden onder andere gesteld vanwege taken en verantwoordelijkheden uit de Omgevingswet. Gelet op artikel 2.18, eerste lid, onder g, van de Omgevingswet is het provinciebestuur verplicht maatregelen te treffen, zodat de instandhoudingsdoelstellingen voor de Natura 2000-gebieden worden gehaald.

Categorie belang	**Provinciale rollen**
1. Bestuurlijk	n.v.t.
2. Financieel	Budgetterend en beheersing financiële risico's
3. Wettelijk	Instandhoudingsdoelen Natura 2000, grondwaterheffingen en drinkwaterbeschermingsgebieden
4. Beleid/uitvoering	Opdrachtverlening omgevingsdiensten
5. Juridisch	Kaderstellend

Argumenten
1. *De provincie is verplicht maatregelen te treffen, zodat de instandhoudingsdoelstellingen voor de Natura 2000-gebieden worden gehaald.*
   De wettelijke verplichting in artikel 2.18, eerste lid, onder g, van de Omgevingswet is gebaseerd op artikel 6 van de Habitat Richtlijn. De normen voor ammoniakemissies dragen bij aan het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000-gebieden en zijn daarmee een instandhoudings- of passende maatregel in de zin van

artikel 3.59 Besluit kwaliteit leefomgeving. In de eerste plaats zien de gestelde normen voor ammoniakemissies op het voorkomen van verdere verslechtering van Natura 2000-gebied, en kwalificeren daarmee als een passende maatregel als bedoeld in artikel 6, tweede lid van de Habitatrichtlijn. Daarnaast dragen de ammoniakemissie-eisen bij aan een daling van de stikstofdepositie in de overbelaste Brabantse Natura 2000-gebieden. Hierdoor kwalificeren ze ook als instandhoudingsmaatregel in de zin van artikel 6, eerste lid, van de Habitatrichtlijn. In het vervolg van dit statenvoorstel spreken wij over passende maatregel omdat de maatregel op dit moment juist ook wordt ingegeven om verslechtering te voorkomen.

2. *Met de bijstelling van de aanpak voor de ammoniakemissie-eisen realiseren we stikstofreductie uit dierenverblijven van veehouderijen*
   Op dit moment vindt er feitelijk geen reductie plaats van ammoniakemissies uit dierenverblijven, omdat er geen natuurvergunningen verleend kunnen worden. De natuur in Brabant verslechtert hierdoor en economische ontwikkelingen zijn niet mogelijk. Om deze reden is een bijstelling van de aanpak voor de ammoniakemissie-eisen uit de omgevingsverordening noodzakelijk. Met deze bijstelling bewerkstelligen we daadwerkelijke verbeteringen voor de natuur en creëren we ruimte voor economische ontwikkelingen. Dit doen we door om te schakelen naar een aanpak waarin de ammoniakemissie-eisen gericht zijn op de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000. Als een maatregel wordt getroffen om die doelen te realiseren, geldt er geen natuurvergunningplicht.

3. *Het moet in voldoende mate vaststaan dat de bijgestelde aanpak ook feitelijk bijdraagt aan het verminderen van ammoniakemissie en -depositie*
   Om als passende maatregel aangemerkt te worden, is het nodig dat de aanpak met ammoniakemissie-eisen leidt tot een substantiële reductie van ammoniakemissie uit veehouderijen en vermindering van ammoniakdepositie op Natura 2000-gebied. Bij een passende maatregel moet daarom in voldoende mate vaststaan dat die op locatieniveau altijd leidt tot substantiële ammoniakreductie. Dit betekent dat er binnen de bijgestelde aanpak geen ruimte bestaat voor uitbreiding van productiecapaciteit (opvulling) of wijziging van diercategorie. Hier blijft een vergunning voor nodig.
   Daarnaast blijft de bijgestelde aanpak gericht op een gefaseerde aanpak waarbij de ammoniakemissies stapsgewijs afnemen doordat

telkens een verouderd huisvestingssysteem moet worden aangepast. Daarbij wordt aangesloten op een redelijk investeringsritme voor vervanging van die systemen van 15 jaar voor hokdieren en 20 jaar voor melkrundveehouderijen. Na aanpassing van het huisvestingssysteem geldt dan een vrijwaringstermijn van 15 of 20 jaar.
Met deze aanpak werken we er naar toe dat in 2035 de emissie uit veehouderijlocaties in Brabant substantieel is verminderd. Inzet is om in 2035 te komen tot een sectorgemiddelde van 46% emissiereductie op locatieniveau ten opzichte van 2019. De reductiemogelijkheden zijn per veehouderijtak verschillend. Dit heeft tot gevolg dat de normen per veehouderijtak variëren om gemiddeld tot 46% sectorreductie te komen.
Naar aanleiding van de overleggen die we hebben gevoerd met onze partners waaronder het BAJK benadrukken wij dat wij bij de evaluatie in 2030 alle emissiereducties betrekken die in de landbouw hebben plaatsgevonden, zoals het stoppen van bedrijven (zie ook argument 9). We sluiten hiermee aan op de gedachtelijn in de bouwstenen IPO-LTO cs.

4. *Verouderde huisvestingssystemen moeten vanaf 1 juli 2026 voldoen aan de normen opgenomen in bijlage VI van de omgevingsverordening*
In bijlage VI zijn per veehouderijtak normen opgenomen gebaseerd op technisch en economisch haalbare technieken. Daarnaast bevat bijlage VI een menukaart van systemen en maatregelen waarvan aannemelijk is dat daarmee aan de gestelde norm voldaan kan worden. Ondernemers kiezen op welke wijze zij willen voldoen. Naast de huisvestingssystemen en voer- en managementmaatregelen die in de menukaart van bijlage VI zijn opgenomen, kan een ondernemer ook kiezen voor omschakelen naar een natuurinclusieve bedrijfsvoering (artikel 3.100), het houden van minder dieren (artikel 3.101) of een combinatie van de verschillende opties.
Bij het treffen van een passende maatregel hoeft er geen 100% zekerheid te zijn over het effect van de maatregel, zoals dat wel het geval is in het spoor van vergunningverlening. Het effect van een (innovatieve) techniek hoeft dus niet met 100% zekerheid vast te staan, maar om als passende maatregel te kwalificeren moet wel in voldoende mate onderbouwd zijn dat er een positief effect optreedt voor Natura 2000-gebied. Daarom worden er alleen systemen en maatregelen in de menukaart opgenomen waarover een wetenschappelijke consensus bestaat dat ze ammoniakemissies verminderen. En ook de normen in bijlage VI worden daarop

afgestemd. Bijlage VI wordt periodiek geactualiseerd op basis van nieuwe mogelijkheden en inzichten.

5. *Uitwerking Bijlage VI*

Wij hebben samen met Connecting Agri & Food in beeld gebracht welke huisvestingssystemen en maatregelen op dit moment beschikbaar zijn en welk emissiereductiepercentage hiervoor gelden. Dit is gebaseerd op de meest recente wetenschappelijke inzichten en uitgaande van voorzichtige inschattingen voor de reductiepercentages. Bijlage VI is daarbij niet statisch. Wij zijn voornemens bijlage VI regelmatig te actualiseren door nieuwe beschikbare, technisch en economisch haalbare maatregelen aan de menukaart toe te voegen. In een voorkomend geval kunnen ook de normen worden aangepast, bijvoorbeeld omdat er een nieuwe maatregel beschikbaar is. U heeft de bevoegdheid tot het doorlopen van een aparte procedure voor wijziging van bijlage VI aan ons gedelegeerd.

De volgende aanpassingen hebben plaatsgevonden:

- De normeringen voor de verschillende diercategorieën in bijlage VI zijn aangepast en gebaseerd op voornoemd onderzoek. Hierbij is ook rekening gehouden met de economische haalbaarheid voor bedrijven om maatregelen te treffen. Dit heeft er toe geleid dat wij voor melkrundveehouderijbedrijven onderscheid maken in grote, meer kapitaalkrachtige bedrijven en kleinere bedrijven. Voor die laatste hebben wij een lagere normering opgenomen. Wij bezien nog of dit onderscheid bijstelling behoeft. Dit kan leiden tot een gewijzigd voorstel voor vaststelling van bijlage VI dat wij dan nog voor de besluitvorming van 12 december aan uw Staten aanbieden. Hiermee doen wij recht aan de verschillen in financiële draagkracht binnen deze sector, wat aansluit op de BBT-systematiek die in andere sectoren wordt gehanteerd. Dit ondersteunt ons streven naar het behoud van meer extensieve melkrundveehouderijen in gebieden rondom Natura 2000.
- Voor veehouderijtakken en diercategorieën waarvoor nu nog geen maatregelen beschikbaar zijn, houden wij vast aan het uitgangspunt dat wij aan iedere veehouderijtak een realistische reductiebijdrage vragen. Dat betekent dat die moeten voldoen aan de normen met een kleine volumereductie. Voor enkele kleine diercategorieën hebben wij alleen een reductiepercentage opgenomen voor nieuw te realiseren dierenverblijven omdat er op dit moment feitelijk geen bedrijven in Brabant zijn gevestigd.

- Dit betekent dat er ook voor de paardenhouderij een reductietaakstelling komt. Wij gaan met de sector in gesprek over de invulling hiervan, met als doel deze norm plus bijbehorende reductiemaatregelen in de loop van 2026 in bijlage VI op te nemen.
- Om invulling te geven aan (onder meer) de motie 100-2023 hebben we voor biologische kippen- en varkenshouderijbedrijven voor bestaande stallen geen reductiepercentage en voor nieuwbouw een zelfde taakstelling als voor gangbare bedrijven opgenomen.
- In het overgrote deel van de veehouderijtakken zijn de normen minder hoog dan de eisen die nu in bijlage VI staan. Dit komt doordat we bij de normstelling zijn uitgegaan van de onderkant van de bandbreedtes voor effectiviteit die in de rapporten worden gehanteerd én doordat wij ruimte willen bieden aan meer integrale systemen die net iets minder emissiereductie realiseren. Voor enkele diercategorieën is er wel een lichte verzwaring van de normen. Voor ondernemers die tijdig een aanvraag voor een omgevingsvergunning hebben ingediend (voor 1 oktober 2023 en 2025) is overgangsrecht opgenomen in artikel 10.8, zodat voor die situaties de normen in bijlage VI van voor 1 juli 2024 blijven gelden. Dit overgangsrecht geldt ook in het geval dat de aanvraag voor omgevingsvergunning wordt omgezet in een melding.
- Met de in bijlage VI opgenomen normen achten wij het aannemelijk dat de beoogde emissiereductie op veehouderijlocaties van 46% in 2035 haalbaar is. Hiermee geven we maximale duidelijkheid aan ondernemers over de bijdrage die we van hen verwachten in de emissiereductie.
- In bijlage VI is een menukaart opgenomen met maatregelen waaruit een ondernemer kan kiezen om te voldoen aan de normen. Deze opsomming is limitatief. Naast technische maatregelen zijn ook voer- en managementmaatregelen opgenomen. Deze lijst geeft aan van welke systemen op dit moment voldoende bekend is of en in welke mate zij bijdragen aan emissiereductie. In het geval een ondernemen kan aantonen dat hij door het treffen van een andere maatregel dan opgenomen in de menukaart kan voldoen aan de reductienormen van bijlage VI, kan hij een verzoek aan ons doen om een gelijkwaardige maatregel te mogen toepassen.
- Wij onderzoeken de effectiviteit van perspectiefvolle maatregelen of wij die kunnen toevoegen aan bijlage VI. Op dit moment bestaat er over diverse voer- en management maatregelen nog

te veel onduidelijkheid of ontbreken voldoende borgingsmogelijkheden om ze nu al op te nemen in de menukaart. Dit geldt voor de toepassing van dagontmesting in combinatie met de opwekking van biogas met een ammoniakstripper en andere betekenisvolle nieuwe technieken. Zodra hier voldoende duidelijkheid over bestaat en het voor het bevoegde gezag mogelijk is om een milieutoestemming voor deze maatregelen te verlenen nemen wij deze op in de menukaart.

6. *Wij bieden ondernemers juridische zekerheid middels een maatwerkvoorschrift dan wel een gewijzigd vergunningvoorschrift.*
Met de bijstellingsaanpak wordt de natuurvergunningplicht vervangen door een meldplicht. Ondernemers melden welke maatregelen zij willen treffen om aan de norm in bijlage VI te voldoen. Hiervoor kiezen zij uit de limitatief opgesomde maatregelen en systemen uit de menukaart. Met een maatwerkvoorschrift wordt de maatregel juridisch verankerd. In gevallen waarin de veehouderij beschikt over een natuurvergunning wordt dit vastgelegd in een gewijzigd vergunningvoorschrift. Hiertoe is ook een aanvullende wijziging opgenomen van artikel 3.4 Meldplicht van de omgevingsverordening. In het geval het maatwerkvoorschrift wordt opgenomen in de natuurvergunning wordt geen geheel nieuwe vergunning verleend maar vindt een wijziging plaats van de relevante vergunningvoorschriften.
Door met een maatwerkvoorschrift te werken worden de te treffen maatregelen (en de uitvoering daarvan) juridisch vastgelegd. Hiermee wordt het treffen van de maatregel juridisch geborgd, wordt juridische zekerheid geboden aan de veehouder en maakt dit het uitoefenen van toezicht en handhaving mogelijk. Voor een spoedige afhandeling van de meldingen, werken wij samen met de omgevingsdienst standaardmaatwerkvoorschriften uit en bezien of AI hierbij toegepast kan worden. Hiermee wordt invulling gegeven aan het laatste nog openstaande onderdeel van motie M5 en 20A-2025 en beschouwen wij die als afgedaan. Tegen het vaststellen van een maatwerkvoorschrift staat rechtsbescherming open. In het geval een veehouder een gewijzigde invulling wil geven aan de verduurzamingsmaatregelen, moet hij daarvoor een nieuwe melding indienen zodat dit verwerkt kan worden in een (gewijzigd) maatwerk- of vergunningvoorschrift.

7. *Met deze aanpak verschaffen wij duidelijkheid voor ondernemers inzake hun bijdrage aan de emissiereductie van stikstofverbindingen.*

Dat draagt bij aan het handelingsperspectief voor ondernemers.
De agrarische sector staat op diverse beleidsthema's voor stevige opgaven, waarbij veel beleid nog niet is uitgekristalliseerd. Dit maakt het voor ondernemers, in het bijzonder jonge, moeilijk om beslissingen te nemen over hun bedrijfsontwikkeling.
Met deze aanpak verschaffen wij voor het onderdeel emissiereductie duidelijkheid voor de langere termijn door aan te geven welke normen wij hanteren en welke maatregelen toepasbaar zijn om aan die normen te voldoen. Wij hebben de normen dusdanig gekozen dat het redelijkerwijs te verwachten is dat we hierdoor de beoogde reductie van 46% op veehouderijlocaties in 2035 behalen.
Beleid op andere voor ondernemers belangrijke beleidsthema's als overgangsgebieden, waterkwaliteit en gebruik gewasbeschermingsmiddelen is in ontwikkeling, zowel op provinciaal als nationaal niveau. Wij zetten ons in zoveel en zo snel mogelijk duidelijkheid te verschaffen op deze thema's. In het Beleidskader Landbouw en Voedsel zijn de verschillende ontwikkelrichtingen voor de landbouwsector geschetst. Op hoofdlijnen is dat enerzijds een hoogproductieve landbouw met weinig of geen emissies. Anderzijds is dat de ontwikkeling naar meer extensieve en natuurinclusieve landbouw. Deze laatste ontwikkeling zien wij vooral in de directe omgeving van kwetsbare functies: zoals natuur, drinkwater en wonen. Voor de eerste zal in het grootste deel van Brabant plaats zijn. In die ontwikkeling past het verruimen van het bouwplan en een verschuiving van voedergewassen naar voedselgewassen en grondstoffen voor de biobased economie. Vanuit het Beleidskader Landbouw en Voedsel, de Actieplannen Gewasbescherming en Mest, de KRW-impuls en de Aanpak Landelijk Gebied ondersteunen wij deze ontwikkeling met een groot aantal regelingen en instrumenten. Bijlage 6 bij dit voorstel geeft hiervan een overzicht.

8. *Stikstofafnamepad*
Op basis van de uitgangspunten zoals voortgekomen uit het onderzoek van Connecting Agri & Food en zoals hiervoor genoemd onder "uitwerking bijlage VI" heeft Bureau Pouderoyen Tonnaer het stikstofafnamepad in beeld gebracht en is beoordeeld of hiermee een gemiddeld reductiepercentage van 46% voor de veehouderijsector in 2035 haalbaar is. Pouderoyen Tonnaer heeft berekend dat bij de gemiddelde reductie van 46% de jaarlijkse emissie op bedrijfslocaties in Brabant in 2035 maximaal 8,5 à 9 kton NH3/jr. moet zijn. Met de voornoemde uitgangspunten is een stikstofreductie berekend tot ca 10 kton NH3/jaar. Hierin zijn nog niet

meegenomen het effect van een hogere norm voor nieuw op te richten stallen. Met deze uitgangspunten zou het doelreductiepercentage van 46% binnen bereik kunnen komen.

9. *We werken met deze aanpak toe naar natuurherstel en ontwikkelingsmogelijkheden voor initiatieven in het kader van Brabant Openhouden en met een adaptieve aanpak maken we de maatregel in 2030, na evaluatie, meer gebiedsgericht.*
Onze inzet is om in 2035 te komen tot een sectorgemiddelde van 46% emissiereductie op veehouderijlocaties ten opzichte van 2019 met een generieke aanpak voor alle veehouderijen. De reductiemogelijkheden zijn per veehouderijtak verschillend. Dit heeft tot gevolg dat de normen per veehouderijtak variëren om gemiddeld tot 46% sectorreductie te komen. Naar aanleiding van het onderzoek van Connecting Agri and Found en de gesprekken met onze partners hanteren we in de melkveehouderij een lagere emissienorm (30% reductie) voor bedrijven kleiner dan 75 melkkoeien. Wij achten dit percentage haalbaar via een combinatie van voer- en managementmaatregelen, latente ruimte en een iets kleiner aantal te houden dieren
In 2030 evalueren we of we op koers zitten richting het reductiepercentage van 46% gemiddeld voor de veehouderijsector vanuit een hand aan de kraanprincipe. Hierbij kijken we naar het effect van alle tot dan toe genomen maatregelen, zowel gerealiseerd en te verwachten. Ook nemen wij de opbrengst mee van andere maatregelen zoals extra stoppers (gebiedsgericht), bemesting en landbouwvoertuigen. Dit in lijn met de Bouwstenen die IPO, LTO, NAJK, VNG en UvW eerder dit jaar hebben gepresenteerd. In die context evalueren we dan ook de emissiereductie op de veehouderijlocaties en bezien we ook welke brede set van extra maatregelen eventueel nodig is.
In 2030 differentiëren we de generieke aanpak naar specifieke waarden vanuit doelbereik voor de afzonderlijke Natura 2000-gebieden. Dit is congruent met het overgangsgebiedenbeleid. Hierdoor werken we ook maximaal aan natuurherstel en geven we ontwikkelmogelijkheden aan initiatieven waar mogelijk. Afhankelijk van de situatie van een Natura-2000-gebied in 2030 kan het noodzakelijk zijn om aanvullende specifieke (gebiedsgerichte) maatregelen te treffen. Naast deze maatregel vermindert de emissie uit de veehouderij door bijvoorbeeld beëindigingsregelingen en door minder emissies uit mestaanwending.

10. *Relatie met andere dossiers*

- Overgangsgebieden: In de statenmededeling van 21 oktober 2025 hebben wij u geïnformeerd over onze aanpak voor overgangsgebieden rond Natura 2000-gebieden. In deze overgangsgebieden ontwikkelen wij een aanpak op het vlak van gewasbeschermingsmiddelen en hydrologisch watersysteemherstel (hogere waterpeilen en grondwateronttrekkingen t.b.v. beregening) om te komen tot herstel van de biodiversiteit en Brabant Open. Behoud van graslanden en het gebruik van die gronden door (extensieve) melkrundveehouderijen is daarbij een belangrijk aandachtspunt. In de bijgestelde aanpak voor de ammoniakemissie-eisen hebben wij dit betrokken bij de normstelling in bijlage VI.
- Intrekkingenbeleid latente ruimte veehouderijen: Zoals in het statenvoorstel 43/23 A is toegelicht, wordt het intrekkingenbeleid latente ruimte veehouderijen uitgevoerd met (gedeeltelijke) individuele intrekkingsbesluiten. De intrekkingsbesluiten waarbij latente ruimte van niet gerealiseerde dierenverblijven wordt ingetrokken van nog in werking zijnde veehouderijen, worden verwerkt in de Kern Registratie Dierenverblijven. Deze intrekking ondersteunt onze inzet om te komen tot gemiddelde emissiereductie van 46% op veehouderijlocaties door te voorkomen dat er binnen verleende vergunningen toename van emissies optreden.
  De intrekkingsbesluiten van stoppende veehouders tellen niet mee voor deze doelstelling maar worden evenals andere stoppende veehouderijen betrokken bij de evaluatie in 2030 of de instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000 worden behaald.

11. *Overige aanvullende wijzigingen*
    - *artikel 3.103 Tijdelijk handelingsverbod veehouderijen*
      Naar aanleiding van de verdere uitwerking van het intrekkingsbeleid latente ruimte voor veehouderijen in de beleidsregel Omgevingsrecht, is naar voren gekomen dat als vanwege de specifieke omstandigheden van het geval niet wordt overgegaan tot een gedeeltelijke intrekking van de natuurvergunning, er ook geen nieuwe vergunning nodig is. Doordat het tijdelijke handelingsverbod is gekoppeld aan de datum van de onherroepelijke vergunning, blijft het verbod dan gedurende 5 jaar gelden. Dat is niet gewenst. Daarom bevat dit voorstel ook een aanvullende wijziging voor artikel 3.103.
    - *Artikel 3.104 Maatwerkregel forse stikstofreductie*
      In aanvulling op de bijstelling van de aanpak voor vermindering

ammoniakemissie op veehouderijlocaties, werken wij momenteel aan een maatwerkregel forse stikstofreductie. In deze maatwerkregel willen wij een kader scheppen waarbij een vrijwillige forse afname van emissies van stikstofverbindingen van milieubelastende activiteiten (zowel industrie als veehouderij), gerealiseerd kan worden als instandhoudings- of passende maatregel. Evenals bij de bijstelling van de aanpak vermindering ammoniakemissies van veehouderijen, willen wij in die gevallen een meldplicht instellen met een maatwerkvoorschrift. Met deze aanvullende wijziging leggen wij daarvoor een juridische basis. Wij stellen de beleidsregel waarin wij randvoorwaarden opnemen om deze regeling toe te passen, op korte termijn vast (januari 2026).

12. *Participatieverslag*
    De Omgevingswet verplicht dat bij de besluitvorming wordt aangegeven hoe participatie is vormgegeven en wat met de inbreng is gedaan. In de aanvullende nota van inspraak en wijziging van 18 november 2025 is een participatieverslag opgenomen. De inbreng die is opgehaald is betrokken de totstandkoming van deze wijzigingsvoorstellen.
    Voor de bijstelling van de aanpak ammoniakemissie-eisen bij veehouderijen hebben wij na de bekendmaking van ons voornemen op 28 oktober gesprekken gevoerd met belangenvertegenwoordigers vanuit diverse agrarische sectoren, natuur en milieuorganisaties, VNO-NCW en Bouwend Nederland. Ook die inbreng is bij het dossier betrokken.

Kanttekeningen

1. *De bijgestelde aanpak is nog niet eerder toegepast en juridisch beoordeeld door een rechter .*
    De natuurvergunningplicht wordt vervangen door een meldplicht. Veehouders melden op welke wijze en met welke maatregelen zij aan bijlage VI willen voldoen. Na beoordeling van de melding wordt in het maatwerkvoorschrift opgenomen welk systeem of maatregel de veehouderij treft en hoe hij die uitvoert. In gevallen waarin de veehouderij beschikt over een natuurvergunning wordt dit vastgelegd in een gewijzigd vergunningvoorschrift. Met deze werkwijze wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de werkwijze die nu wordt gehanteerd in het vergunningenspoor. Tegen het nemen van een maatwerkbesluit of wijzigen van de natuurvergunning staat (gelijke) rechtsbescherming open. Gelet op voorgaande is het aannemelijk

dat de systematiek met het vaststellen van een maatwerkvoorschrift standhoudt bij een rechter. Hierover kan geen 100% zekerheid worden geboden omdat dit nog niet eerder is beproefd. Het is dus onzeker hoe een rechter hierover oordeelt. Als het maatwerkvoorschrift door de rechter wordt vernietigd, valt de ondernemer terug op de oude situatie (met alleen een milieumelding of de eerder verleende natuurvergunning).

2. *De bijgestelde aanpak ammoniakemissie-eisen veehouderijen kan vanuit artikel 1 Eerste Protocol van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (1 EP EVRM) als onevenredig worden beschouwd*
   Onder het eerdere systeem was het mogelijk om een emissiereducerende maatregel toe te passen en de gerealiseerde reductie weer op te vullen door meer dieren te houden. Dat is binnen het nieuwe systeem niet mogelijk. Uitbreiding van de productiecapaciteit is wel mogelijk als hiervoor een natuurvergunning wordt verleend. Momenteel is het verlenen van een natuurvergunning echter moeilijk. Afhankelijk van de omvang van de investeringen die gevraagd worden, normaal ondernemersrisico en de voorzienbaarheid dat maatregelen vanwege Natura 2000 nodig zijn, kan een rechter in een procedure tot het oordeel komen dat er een verplichting is tot nadeelcompensatie.

3. *Het lukt veehouders mogelijk niet om op 1 juli 2026 de voorgeschreven maatregelen daadwerkelijk doorgevoerd te hebben*
   Hieraan kunnen verschillende redenen ten grondslag liggen, zoals het niet (tijdig) verkrijgen van de omgevingsvergunning voor de milieubelastende activiteit, onvoldoende capaciteit bij leveranciers en/of uitvoerders om aanpassingen te realiseren, het niet tijdig verkrijgen van de benodigde financieren of de mogelijkheid dat de ODBN niet tijdig alle ingekomen meldingen kan verwerken. De procedure voor het opnemen van een maatwerkvoorschrift in de natuurvergunning moet de uitgebreide openbare voorbereidingsprocedure doorlopen. Dat betekent dat er een zienswijze procedure is waardoor een afhandeling circa 20 – 26 weken in beslag neemt. Er wordt samen met de diensten een handelingsperspectief toezicht en handhaving opgesteld. Uitgangspunt daarbij is dat aan ondernemers die aantoonbaar buiten hun schuld niet tijdig kunnen voldoen een redelijke herstelttermijn wordt geboden.

Financiën

De Nota risicomanagement en weerstandvermogen stelt dat bij het vaststellen van beleid er dekking aanwezig moet zijn voor de netto risico's die wij lopen. Op basis van huidige inschattingen zou er een dotatie gedaan moeten worden van €140 mln. in de algemene risicoreserve. Wij stellen voor om, in afwijking van de nota Risicomanagement en risicovermogen, het risico op nadeelcompensatie en schadevergoedingen als gevolg van de bijstelling van de aanpak ammoniakeisen als 'pm (nader te bepalen)' onder te brengen in de algemene risico reserve. Dit vooruitlopend op een meer precieze inschatting van de hoogte van het risico. En met de dotatie in de algemene risicoreserve te wachten totdat de hoogte van het risico zich in de loop van 2026 verder uitkristalliseert. Halfjaarlijks staan wij stil bij de uitvoeringspraktijk en de inhoudelijke voortgang. Op die momenten zullen wij ook bezien of een concretisering van de risicoparagraaf en een storting in de risicoparagraaf mogelijk is.

Hiervoor hebben wij de volgende redenen:
- het gebrek aan ervaringscijfers met betrekking tot nadeelcompensatie en schadeplichtigheid in de situatie waarin wij ons na vaststelling van de bijgestelde aanpak gaan begeven;
- de grote onzekerheid over in hoeverre een rechter meegaat in de redeneerlijnen van een indiener van een nadeelcompensatie- of schadeclaim.

Daarnaast leidt de bijstelling van de aanpak ammoniakeisen tot juridische kosten als gevolg van te verwachten juridische procedures. Gezien de ervaringen bij 'staldering' lijken deze kosten onvermijdelijk en onvoorkoombaar. We schatten in dat de juridische kosten ongeveer € 1 mln zullen bedragen. Ter afdekking van deze kosten wenden wij de beschikbare ruimte aan binnen de post Onvoorzien in 2026. Bij een eerstvolgend S&V-moment zal de aanwending in de begroting worden verwerkt.

Europese en internationale zaken
De ammoniakemissie-eisen zijn ingesteld om te voldoen aan de wettelijke verplichting voor het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden.

Planning

Na vaststelling wordt de Omgevingsverordening Noord-Brabant – regelwijziging 2 op de voorgeschreven wijze in het provinciaal blad bekendgemaakt. De regelwijziging treedt vervolgens de dag na bekendmaking - nog vóór 1 januari 2026 - in werking.
Na vaststelling door uw staten worden er ook informatiebijeenkomsten georganiseerd voor gemeenten, adviseurs en omgevingsdiensten.

Bijlagen

1. Aanvullende Nota van inspraak en wijziging van 18 november 2025
2. Bijlage A bij Ontwerpbesluit I 43/25 F (wijzigingsregeling met renvooi)
3. Bijlage VI Maatregelen verminderen ammoniakemissie
4. Juridisch advies Hekkelman
5. Juridisch advies Pels Rijcken
6. Onderzoek Connecting Agri & Food
7. Onderzoek stikstofafnamepad Pouderoyen-Tonnaer
8. Overzicht instrumenten en regelingen

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter, de secretaris,

mr. I.R. Adema drs. G.H.E. Derks MPA